

Poikkitieteellistä

Meillä insinöörinretkuilla on suuri vaara fakkiutua. Tuijotamme omaan napaamme ja pidämme muita aloja vähän lällärihommana. Siksi onkin hyödyllistä päästä joskus piipahtamaan muissa pippaloissa.

Pääsin minäkin. Sain kulman kautta kutsun suomalaista salaojitusta käsittelevän juhllaisen kuvakirjan julkistamistilaisuuteen ja samalla hulpealle iltapalalle. Kirjan nimi on ”1858 -1918 - 2008 Kuvia suomalaisesta salaojitukselta”, ja sen julkaisi Salaojituksen Tukisäätiö.

Jo suomalainen sana salaoja on metka. Muissa kielissä hommaa kutsutaan tyyliin dränering, drainage, die Dränage, siis juoksutukseksi tai kuivaukseksi tai muuten vaan maanalaisiksi ojiksi. Ruotsissa käytetään tosin myös sanaa täckdike, jonka voisi kääntää vaikka peitto-ojaksi.

Vesi on tietysti aika tärkeä aine tässä maailmassa. Ei sovi kieltää. Se noudattaa maan päällä lahjomatta painovoimaa. Veden avulla voi pitkienkin etäisyyksien välillä päättellä, mikä paikka on korkealla ja mikä alhaalla. Vettä ei ole koskaan sopivasti. Siitä joko pulaa, tai sitä on liikaa.

MTK:n puheenjohtajalta, sutjakkaalta lobbarilta Michael Hornborgilta oli kirjaan saatu pitkä kirjoitus Suomen maataloudesta, sen vaaroista ja vahvuuksista. Sen perään seuraa TKK:n vesitalouden professorin Pertti Vakkilaisen tarina kuivatuksen historiasta, merkityksestä ja opetuksesta. Ja sitten tulee pitkä liuta hienoja kuvia, yleensä ilman kuvatekstejä.

Salaojien kaivinkoneet ovat aikojen saatossa olleet aikamoisia väkkäroitä. Pellon pinta kumpuilee. Miten siis saadaan maanalaiseen ojaan aina sopiva vietto veden virtaamiseksi. Muistan muista työyhteisistäni, kuinka Kurpan Mara-koneissa käytettiin lasertekniikka ojan syvyyden ohjaamiseen.

Mutta salaojitus ei ole vain kaivamista. Hienoja oivalluksia liittyy itse putkiin. Savea on osattu muovilla ja polttaa muutama tuhat vuotta. Löydöt osoittavat, että tiilet ovat melkein ikuisia. Miltähän nykyiset muoviputken mahtavatkaan näyttää tuhannen vuoden kuluttua.

Salaojittajat sanovat mielellään, että kuvatus ja kastelu ovat kaiken, Suomenkin hyvinvoinnin perusta. No, vähän siinä itsekehu haisee ja oma napa kutiaa, mutta on väitteessä siemen peräkin.

Maatalouden vesirakennuksen historia on yhtä vanhaa kuin ihmiskunnan sivistyksenkin historia. Kun ihminen huomasi, että maan kastelu ja kuivatus lisäsi satoa ja turvasi toimeentuloa, aikaa jäi henkisen viljelyn, kulttuurin kehittämiseksi, professori Vakkilainen vihjailee.

Kirjan joistakin saatesanoista jäi mieleen minulle ennen tuntematon yhteys, että ihmisen tekemä eli kulttuuri ja maanviljelys, agricultura ovat itse asiassa sama sana.

Ja sitten se pakollinen pikkutuhma vitsi. Mistä tuntee salaojamiehen saunassa? No, tietysti siitä että sillä on pallit peräkkäin.

pajen